

FROSTATING LAGMANNNSRETT

DOM

Avsagt: 18.09.2014 i Frostating lagmannsrett, Ålesund

Saksnr.: 14-062414AST-FROS

Dommere:

Førstelagmann
Ekstraordinær lagdommer
Lagmann

Sven-Jørgen Lindsetmo
Ingolv Joa
Gunnar Greger Hagen

Meddommere:

Virksomhetsleder/sykepleier
Avdelingsleder
Innkjøper
Sykepleier

Henning Leiv Pilskog
Magne Aure Dalhus
Sandra Døgg Gudlaugsdottir
Oddny Elisabet Hoem

Tiltalt	Paco Dan Danielsen	Advokat Per Herman Thori-Aamot
Påtalemyndighet	Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane statsadvokatembeter	Statsadvokat Ingvild Thorn Nordheim

DOM:

Tiltalte Paco Dan Danielsen er født 22. november 1989, for tiden undergitt varetektsfengsel, ugift, uten samboer, forsørger ett barn, uten inntekt, uformuende og tidligere straffedømt. Ved tiltalebeslutning fra Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane Statsadvokatembeter, datert 20. januar 2014, ble han satt under tiltale ved Sunnmøre tingrett for overtredelse av:

I **Straffeloven § 233 første og annet ledd**

for å ha forvoldt en annens død for å lette eller skjule en annen forbrytelse eller unndra seg straffen for denne.

Grunnlag:

Onsdag 28. august 2013 i tidsrommet mellom kl. 18.40 og 19.00 på Aksla i Ålesund, drepte han Anja Weløy Aarseth. Han la hendene rundt hennes hals og klemte til slik at hun ble kvalt. Drapet begikk han etter å ha forholdt seg mot Aarseth som beskrevet under tiltalens post II eller under gjennomføringen av den der beskrevne voldtekt.

II **Straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf annet ledd bokstav a**

for ved vold eller ved truende adferd å ha skaffet seg seksuell omgang og den seksuelle omgang var samleie.

Grunnlag:

Til tid og på sted som nevnt i post I, tvang han Anja Weløy Aarseth bort fra en tursti, holdt henne fast, slo og/eller truet henne og førte penis inn i hennes skjede.

III **Straffeloven § 268 første ledd jf § 267 annet ledd, jf. strl §49**

for i hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning, å ha forsøkt å tvinge noen til å foreta en handling som voldte fare for tap for ham eller den han handlet for, ved sette ham ute av stand til forsvar eller ved hjelp av trusler som fremkalte alvorlig frykt for vold mot noens person.

Grunnlag:

Onsdag 28. august 2013 kl. 17.48 i Fogd Greves veg 3 i Ålesund, rettet han en pistolletterligning mot mot betjeningen i Pluto Kiosk og Gatekjøkken for å tiltvinge seg penger. Han mislyktes i sitt forehavende da alarmeren ble utløst.

IV **Straffeloven § 128**

for ved trusler å ha søkt å få en offentlig tjenestemann til urettmessig å foreta eller unnlate en tjenestehandling.

Grunnlag:

Torsdag 27. desember 2012 ca. kl. 01.15 i Isfjorden Rauma, i tillegg til å sparke politibetjentene Storbråten og Merlid flere ganger under deres utførelse av ordenstjenste, uttalte han til pb. Merlid ”Du Merlid, jeg skal dra på Isfjorden skole og hente datteren din. Hun skal jeg voldta i ræva i mange dager helt til hun ikke klarer å gå mer. Jeg skal pule den trange fitta hennes. Jeg skal drepe deg og hele familien din. Jeg skal finne kona di og pule henne i ræva sånn at hun dør av smerter. Jeg skal drepe unga dine og knulle de så mye at de ikke klarer å leve lenger”, eller lignendene. Han uttalte også at han skulle utsette ungene til pb. Storbråten for seksuelle overgrep og ta livet av dem.”

Sunnmøre tingrett avsa 3. mars 2014 dom med slik domsslutning:

1. Paco Dan Danielsen, født 22.11.1989, dømmes for overtredelse av straffeloven § 233 første og annet ledd, straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf. annet ledd bokstav a, straffeloven § 268 første ledd jf. § 267 annet ledd jf. § 49 og straffeloven § 128, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av forvaring etter straffeloven § 39 c, med en tidsramme på 21 – enogtyve – år og en minstetid på 10 – ti – år. I tidsrammen og i minstetiden fragår 201 – tohundreog – dager i varetektfengsel. Straffen er en særskilt straff i forhold Sunnmøre tingretts dom av 23. januar 2013.
2. Paco Dan Danielsen dømmes til å betale erstatning for påførte utgifter til Anne Marthe Aarseth og Harald Weløy med tilsammen kr. 130 625 – etthundreogtredvetusensekshundreogfemogtyve – innen 2 – to – uker etter dommens forkynnelse.
3. Paco Dan Danielsen dømmes til å betale oppreisningserstatning til Anne Marthe Aarseth med kr. 200 000 – tohundretusen – innen 2 – to – uker etter dommens forkynnelse.
4. Paco Dan Danielsen dømmes til å betale oppreisningserstatning til Harald Weløy med kr. 200 000 – tohundretusen – innen 2 – to – uker etter dommens forkynnelse."

Paco Dan Danielsen anket dommen til Frostating lagmannsrett. Han anket over bevisvurderingen under skyldspørsmålet vedrørende tiltalens post III, forsøk på ran, samt straffutmålingen. Ved lagmannsrettens beslutning 24. april 2014 ble anken over bevisvurderingen under skyldspørsmålet vedrørende ransforsøket nektet fremmet, mens anken over straffutmålingen ble henvist til ankeforhandling.

Ankeforhandling ble holdt i Ålesund tinghus 17. september 2014. Tiltalte møtte, men nektet å avgi forklaring. Det ble avhørt fire vitner i tillegg til to sakkyndige. For øvrig dokumentasjon vises til rettsboken.

Paco Dan Danielsen v/advokat Per Hermann Thori-Aamot gjorde gjeldende at lovens vilkår for å idømme forvaring, jf straffeloven § 39c ikke er oppfylt, og at han i stedet burde idømmes ordinær tidsbestemt fengselsstraff. Han la ned slik påstand:

"Paco Dan Danielsen anses på mildeste måte."

Påtalemyndigheten gjorde gjeldende at lovens vilkår for bruk av forvaring var oppfylt etter straffeloven § 39c og at anken måtte forkastes. Aktor la ned slik påstand:

"Anken forkastes.

I tidsrammen og minstetiden kommer til fradrag 399 – trehundreognittini – dager i varetekt."

Lagmannsretten har kommet til at anken skal forkastes.

Ved tingrettens dom ble følgende faktum funnet bevist:

"Tiltalen post III

Onsdag 28. august 2013 kl. 1748 ble det gjort et ransforsøk mot ansatte i Pluto kiosk i Ålesund. Nøyaktig tidspunkt er fastslått ved utløst alarm. Tiltalte ble pågrepet onsdag 4. september 2013. Han erkjente i første politiavhør å ha drept og voldtatt Anja Weløy Aarseth senere samme dag, men har konsekvent nektet for forsøk på ran. Under hovedforhandlingen benyttet tiltalte seg av sin rett til å ikke forklare seg. Retten må derfor forholde seg til hans politiforklaringer, som ble opplest.

Tiltalte har forklart at han var på Moa kjøpesenter, eller på vei til eller fra kjøpesenteret, på ranstidspunktet. Han skal ha vært sammen med en person han ikke vil navngi. De to skal ha kjørt fra Ålesund sentrum i en Toyota Supra, eid av den ikke navngitte som også var sjåfør. På Moa ble det kjøpt narkotika. De skal etter dette ha kjørt tilbake til Ålesund sentrum, der siktede ble satt av ved Postpuben, for så å vende tilbake til sin egen leilighet. Retten har ingen tro på det tiltalte her har forklart. Retten vil nedenfor redegjøre for det hendelsesforløp som er bevist ut over en hver rimelig tvil. Deretter vil bevisvurderingen bli gjennomgått.

Om ettermiddagen den 28. august 2013 var tiltalte i sin daværende leilighet, i Roald Amundsens veg 15, i Ålesund. Han var alene, og spilte action spillet Payday 2 på Sony Playstation. Spillet handler om bankran. Klokken 1545 brukte han sin mobiltelefon til søk på Youtube, en nettjeneste for deling av videoer, med søkerordene "how to rob". Tiltalte forlot leiligheten noe etter kl. 1600. Han ble observert av en nabo. Tiltalte hadde med seg en funksjonsdyktig air soft pistol, en Clock modell 17 replika pistol. Pistolen kunne avfyre plastkuler. Han hadde også med seg sin egen mobiltelefon.

Basert på tiltaltes egen forklaring legger retten til grunn at han var påvirket av narkotika denne ettermiddagen.

Noe etter kl. 1730 ble tiltalte observert utenfor Pluto kiosk av flere vitner. Ca. kl. 1748 befant tiltalte på forsiden av kiosken, med solbriller og hette trukket over hodet. Han holdt replika pistolen i høyre hånd, rettet mot en ansatt i kiosken, samtidig som han uttalte "give me the money". Setningen ble uttalt to ganger, på gebrokkent engelsk. Ransforsøket ble oppgitt ved at ansatte i kiosken raskt utløste en alarm. Tiltalte forsvant fra stedet, inn på en kirkegård nord for kiosken, deretter opp til Ørnetua, og vestover langs Aksla fjellet.

I bevisvurderingen har retten lagt stor vekt på trafikkdata og såkalte passive signaleringsdata fra teleoperatører, samt gjennomgang av data lagret på tiltaltes mobiltelefon. Det bevegelsesmønster som følger av informasjon fra flere basestasjoner viser med tydelighet at tiltalte befant seg i nærheten av Plutokiosken under ransforsøket, og at han deretter bevegde seg nordover og vestover som beskrevet. Dette vurderes som uforenelig med tiltaltes forklaring om at han skal ha befunnet seg på Moa kjøpesenter, alternativt i bil til eller fra kjøpesenteret. Telefonbruken var utelukkende rettet mot tiltaltes kontakter eller egen konto på Facebook. Retten ser derfor bort i fra at andre enn tiltalte kan ha hatt telefonen i sin besittelse denne ettermiddagen.

Retten har også lagt vekt på vitneforklaringer fra Simon Løseth, Alex-Sander Haugen Bakkeli, Geir Kristian Bjørneset og Aiveta Vencute. Sistnevnte var ansatt i kiosken og den som ble utsatt for ransforsøket. Forklaringene viser at tiltalte ventet en stund utenfor kiosken før han foretok ransforsøket. Det er i bevisvurderingen også lagt vekt på funn av sko avtrykk i terrenget nord for

kiosken, knyttet til søk med hund med utgangspunkt fra ransstedet. Avtrykket er forenelig med sko funnet hos tiltalte. Videre er det lagt vekt på funn av en replika pistol av type Clock hjemme hos tiltalte, som passer til beskrivelse av den pistolen som ble brukt under ransforsøket. Avslutningsvis under bevisvurderingen vil retten også vise til at tiltalte overfor kameraten Vidar Gridset hadde kommet med ideer om å rane nettopp Pluto kiosk. Vidar Gridset ble spurt om å delta i et ran mot kiosken, men avslo.

t tiltalte er venstrehendt, men valgte å holde pistolen i høyre hånd under ransforsøket, og også valgte å uttrykke seg på gebrokkent engelsk, vurderer retten som et heller hjelpeløst forsøk på å unngå identifisering.

Tiltalte blir etter dette å dømme for forsøk på ran og dermed overtredelse av straffeloven § 268 første ledd jf. § 267 annet ledd jf. § 49 i samsvar med tiltalen post III.

Forsett er bevist. Kravet til vinning hensikt er oppfylt fordi formålet var å få utlevert penger.

Tiltalen post I og II

Anja Weløy Aarseth var 21 år gammel da hun den 28. august 2013 ble savnet etter en joggetur på byfjellet Aksla i Ålesund. Det ble satt i gang en større leteaksjon. Hun ble funnet drept den 31. august 2014 13*, på Akslafjellet, nedenfor en tursti, noe øst for Fjellstua. Dødstidspunktet er fastsatt til mellom kl. 1840 og 1900, onsdag 28. august 2013.

Rettet
4/3-14
Kjetil
Gjøen

Tiltalte har erkjent drap og voldtekt, men har gitt få detaljer om hvordan dette ble gjennomført. Han har forklart at drapet var et bestillingsverk, der han ble lovet en betaling kr. 140 000 fra en ukjent person for å drepe Anja Weløy Aarseth. Tilsvarende sum skal ha blitt tilbudt en annen person, som tiltalte ikke vil navngi. De to skal ha tilhørt et kriminelt nettverk, med tiltalte i en sentral posisjon. Den ikke navngitte skal ha vært sammen med tiltalte umiddelbart før drapet. Han skal ha medvirket ved å ha slått offeret to ganger.

Som retten vil komme tilbake til er det ingen holdepunkter for at drapet var et bestillingsverk eller at tiltalte er medlem i noe kriminelt nettverk. Bevisføringen har påvist at tiltalte var alene om å gjennomføre drap og voldtekt. Det vil nedenfor bli redegjort for hendelsesforløpet så langt som det er bevist ut over en hver rimelig tvil. Deretter vil rettens bevisvurdering bli gjennomgått.

Anja Weløy Aarseth var elev på Høyskolen i Ålesund. Om ettermiddagen onsdag 28. august 2013 var hun på Moa kjøpesenter sammen med sin bestemor. Anja Weløy Aarseth forlot kjøpesenteret kl. 1735. Etter å ha skiftet til treningstøy kjørte hun mot Fagerlia, til turområdet på Akslafjellet. Hun benyttet bilen til sin bestemor, en sølvfarget Toyota Yaris, som ble parkert øverst i Per Bolstads vei ca. kl. 1815. Hun var alene. Hun la deretter ut på en joggetur langs en turvei vestover, mot Kråmyra, og videre i retning Fjellstua. Øst for Fjellstua møtte hun tiltalte.

Tiltalte har erkjent at han tvang Anja Weløy Aarseth fra turveien og nedover en sti, og videre et kort stykke ned en skråning, til det sted hun ble funnet drept. Her er terrenget bratt og skjult for innsyn fra turveien på grunn av vegetasjon. Fordi tiltalte ikke har forklart seg i detalj om hendelsesforløpet har retten ingen sikker formening om hvordan Anja Weløy Aarset ble tvunget vekk fra turveien. DNA spor viser imidlertid at skjefet på den replika pistolen tiltalte brukte under ransforsøket var i berøring med offeret. Videre er det på det rene at tiltalte på et tidspunkt har tilført henne et hardt slag i ansiktet, som traff i området rundt høyre øye. Slaget var ikke dødelig.

Etter at Anja Weløy Aarseth var tvunget i bakken gjennomførte tiltalte en vaginal voldtekt av henne. Tiltalte gjennomførte også en drapshandling gjennom kvelning, ved å holde begge hender rundt halsen

hennes. Det er ikke bevismessig avklart om drapet ble gjennomført under voldtekten eller etter. Etter drapshandlingen dekket tiltalte avdøde til med kvister, gress og planter, for å skjule henne. Hun hadde med seg mobiltelefon, som ikke er funnet i ettertid. Det er funnet et pistolmagasin i gresset ved drapsstedet, som passer til tiltaltes replika pistol. Tiltalte forlot drapsstedet langs turveien østover, for så ta av sørover ned mot bebyggelsen. Han gikk etter dette til sin egen leilighet. Tiltalte har forklart at han dagen etter var tilbake igjen på åstedet. Hensikten var å forsikre seg om at Anja Weløy Aarseth var død.

Biologiske spor, sammenholdt med tiltaltes erkjennelser i politihør, fastslår at tiltalte har gjennomført drap og voldtekt av Anja Weløy Aarseth. DNA-funn på avdøde er identisk med tiltaltes DNA profil. Gjennomgang av funn av sæd fra tiltalte, sammenholdt med sakkyndig forklaring fra professor Inge Morild, bekrefter vaginal voldtekt. Tiltalte ble lagt merke til av flere personer langs turveiene på Akslafjellet. Observasjonene bekrefter at tiltalte gikk alene til og fra drapsstedet. Elektroniske spor knyttet til tiltaltes mobiltelefon viser i grove trekk hans bevegelser i terrenget fra forsøk på ran av Plutokiosken, frem til Anja Weløy Aarseth ble drept, og videre etter drapet var gjennomført. Sammenholdt med tidsangivelser fra vitneobservasjoner og elektroniske spor fra Anja Weløy Aarseth sin mobiltelefon må voldtekten og drapet ha skjedd mellom kl. 1840 og 1900.

Tiltalte dømmes etter dette for forsettlig drap og dermed for overtredelse av straffeloven § 233 første ledd i samsvar med tiltalen post I. Det er uklart om drapet ble gjennomført for å skjule en annen forbrytelse i samsvar med den straffeskjerpene bestemmelsen i annet ledd. Denne bestemmelsen kan likevel anvendes dersom retten mener det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter ellers, noe som vil bli vurdert under straffeutmålingen. Videre dømmes tiltalte for forsettlig voldtekt og dermed overtredelse av straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf. annet ledd bokstav a i samsvar med tiltalen post II.

Tiltalen post IV

Tiltalte opplyste under hovedforhandlingen at han ikke husker hendelsesforløpet som beskrives i dette tiltalepunktet. Han har likevel erkjent straffeskyld for forholdet. Retten har funnet følgende bevist, ut over en hver rimelig tvil:

Natt til torsdag 27. desember 2012 fikk Rauma lensmannskontor en oppringning der det ble opplyst at tiltalte var truende overfor sin bestemor i Isfjorden. Tiltalte var ruset, det ble forklart at han hadde "kollapset", og ambulanse var derfor tilkalt. Politibetjentene Richard Merlid og Per-Tore Storbråten rykket ut. Begge var uniformerte. De ankom boligen til tiltaltes besteforeldre noe før kl. 0100, der de fant tiltalte nærmest livløs, liggende på en sofa. Det ble forklart at han hadde drukket vin. Etter en stund våknet tiltalte, han forsøkte å reise seg fra sofaen, men gled i stedet ned på gulvet. Tiltaltes bestefar snakket rolig til ham. Tiltalte reagerte aggressivt, og slo til sin bestefar. Det var ikke mulig å snakke tiltalte til fornuft. Politibetjentene måtte derfor gripe inn med makt. Det ble besluttet pågripelse og transport til Molde. Tiltalte var så aggressiv og utagerende at det ble nødvendig å rekvirere en ekstraferge framfor å risikere en lang kjøretur.

Basert på vitneforklaringer fra politibetjentene Merlid og Storbråten er det bevist at tiltalte sparket mot politibetjentene før han ble ført ut av besteforeldrenes bolig. Politibetjent Merlid ble truffet minst to ganger. Videre er det bevist at tiltalte under transport til fergen kom med alvorlige trusler mot begge politibetjenter. Det ble truet med drap av politibetjent Merlid, og vold, voldtekt og drap av begge politibetjentenes familiemedlemmer, inklusiv mindreårige barn. Politibetjent Merlid fant truslene så graverende at han skrev de ned på stedet. Det er derfor bevis, ut over en hver tvil, at truslene hadde det innhold som refereres i tiltalen.

Tiltalte dømmes etter dette for overtredelse av straffeloven § 128 i samsvar med tiltalen post IV. Forsett er bevist. Det er bevist at hensikten med truslene var å få offentlige tjenestemenn til å unnlate å foreta en tjenestehandling, det vil her si å forhindre en lovlig pågripelse.

Det gjengitte faktum legges til grunn ved straffutmålingen.

Lagmannsretten tar først stilling til hva som vil være riktig lengde på en eventuell fengselsstraff. Denne vil også danne et utgangspunkt for drøftelsen av hvilken lengstetid som skal fastsettes ved en eventuell forvaring.

Tiltalte er 24 år gammel, ugift, men har en datter født i mai 2011. Han er straffedømt to ganger tidligere. I dom fra Romsdal tingrett datert 4. oktober 2012 ble han idømt fengsel i 90 dager for blant annet trusler mot flere personer, herunder en polititjenestemann. I dom fra Sunnmøre tingrett datert 23. januar 2013 ble han dømt til fengsel i 21 dager for blant annet trusler mot polititjenestemenn og legemsfornærmelse mot sin daværende samboer. Tiltalte er også bøtelagt flere ganger tidligere for overtredelse av straffeloven § 350, ordensforstyrrelser.

Ved lovendring 25. juni 2010 ble minstestrafen for drap hevet fra 6 til 8 år. Endringen skjedde som ledd i en tilsiktet skjerping av straffenivået for drap, annen grov vold og seksuallovbrudd. Av forarbeidene, Prop. 97 L (2009-2010) pkt 8.1. fremgår at "normalstraffen" for drap, som før lovendringen lå på fengsel i om lag 10 år, ikke burde settes under 12 år. Det følger videre av forarbeidene at for drap begått under skjerpene omstendigheter, vil det bero på en konkret vurdering i hvilken grad de straffskjerpene omstendigheter burde påvirke straffutmålingen. Det uttales videre:

"Sentrale momenter i denne vurderingen vil blant annet være om drapet ble begått på en særlig graverende måte, med overlegg eller var planmessig utført, om det ble begått for å lette eller skjule et annet lovbrudd, eller ble begått for å unndra seg straff for et annet lovbrudd."

Etter straffeloven § 233 annet ledd økes strafferammen til 21 års fengsel bl.a. i tilfeller "...hvor forøvrigt særdeles skjerpene omstendigheter foreligger." Det hører under straffespørsmålet å avgjøre om det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter.

Lagmannsretten finner det klart, slik også tingretten har lagt til grunn, at drapet ble begått under særdeles skjerpene omstendigheter. Drapet fremstår som et rovmord. Fornærmede var et tilfeldig offer, som ble overfalt mens hun var på en joggetur på Aksla, et mye brukt friluftsområde i Ålesund by. Hun ble overfalt, slått, voldtatt og kvalt, og deretter skjult i terrenget like ved turstien. Hennes redsler og lidelse mens ugjerningen pågikk må ha vært ubeskrivelige. Tiltalte handlet i narkotikarus og var fullstendig uten medynk med offeret. Han oppsøkte også stedet dagen etter for å forsikre seg om at hun virkelig var død.

Aktor har gjort gjeldende at drapshandlingen isolert sett kvalifisere til fengsel i 16 år. Lagmannsretten er enig i dette.

Ved den tidligere omtalte lovendringen i 2010 ble også minstestrafen for voldtekt til samleie økt til 3 års fengsel. På bakgrunn av uttalelser i forarbeidene (Prop.97 L pkt. 5.1.2.3), sammenholdt med etterfølgende rettspraksis, skal normalstraffen ved voldtekt til samleie være ubetinget fengsel i ikke mindre enn 4 år. I tillegg skal straffen omfatte et ransforsøk og flere grove trusler mot polititjenestemenn. Dette er mindre alvorlige forhold målt opp mot drap og voldtekt, men både ransforsøket og truslene sett under ett ville gitt ubetinget fengsel ved isolert pådømmelse.

Tiltalte har erkjent straffeskyld for drapet og voldtekten, samt truslene i tiltalens post IV. Forsvareren har anført at tiltalte har krav på strafferabatt på grunn av tilståelsen, jf straffeloven § 59 annet ledd. Lagmannsretten er ikke enig i dette, og viser til tingrettens begrunnelse som også er dekkende for lagmannsrettens syn:

"Tiltalte tilsto drap og voldtekt allerede i første politiavhør. Men retten mener at det likevel ikke er rom for straffenedsettelse etter straffeloven § 59 annet ledd. Ut fra biologiske spor ville tiltalte påregnelig blitt dømt for disse forholdene også uten tilståelse. Hans forklaringer har ikke vært prosessbesparende, hverken for etterforskningen eller i forbindelse med rettsaken. Tvert om har han kommet med en rekke uriktige forklaringer som har gjort etterforskningen unødig omfattende. Fordi han ikke har forklart seg om detaljer knyttet til drapet og voldtekten, har tilståelsen antagelig heller ikke minsket påkjenningene hos de etterlatte nevneverdig."

Det tilføyes at tiltalte heller ikke under ankeforhandlingen ville forklare seg omkring hendelsesforløpet.

De rettspsykiatriske sakkyndige, psykiaterne Michael Setsaas og Terje Tørrisen, avga en rettspsykiatrisk erklæring 25. november 2013, hvor de bl.a konkluderte med at Danielsen verken ble ansett som psykisk utviklingshemmet i høy grad eller lettere psykisk utviklingshemmet. På grunn av uttalelser fra Den rettsmedisinske kommisjon, ble det besluttet å innhente en rettspsykiatrisk evnevurdering fra psykologspesialist Jim Aage Nøttestad. Han avga en rettspsykiatrisk erklæring 25. januar 2014 hvorfra gjengis fra side 6-7:

"Resultatet etter testing med WAIS-IV tilsvarer en IQ skåre på 71. Resultatene på evneprøven er ikke i samsvar med den sakkyndiges kliniske inntrykk. Han fremstår som en verbalt godt fungerende person og skiller seg ikke umiddelbart på noen måte ut som en person som fungerer i den absolutte del av normalområdet i henhold til ICD-10 Internasjonal sykdomsklassifisering. Hans løsningsstrategi på oppgavene er logiske og sammenhengende.

...

Ut fra en total vurdering basert på evneprøving, observandens funksjonsnivå, beskrivelsene i vitneavhør og den sakkyndiges kliniske vurdering er den sakkyndige kommet til at observandens psykiske fungering anses som liggende i den absolutt nedre del av normalområdet i henhold til kriteriene i ICD-10 ... men omfattende av det rettspsykiatriske begrepet lettere psykisk utviklingshemming."

Psykiaterne Setsaas og Tørrisen kom deretter med en rettspsykiatrisk tilleggserklæring 26. januar 2014, hvor de sammenfallende med Nøttestads konklusjon, endret sin konklusjon slik:

"4. Vi anser observanden ikke som psykisk utviklingshemmet i høy grad, men lettere psykisk utviklingshemmet i rettspsykiatrisk forstand."

De sakkyndige møtte under ankeforhandlingen, og fastholdt sin konklusjon.

Dette reiser spørsmål om anvendelse at straffeloven § 56 bokstav c, som gir retten adgang til å "...sette ned straffen..." når lovbrøteren på handlingstiden var lettere psykisk utviklingshemmet i rettspsykiatrisk forstand.

Tingretten fant bare å kunne tillegge Danielsens lettere psykiske utviklingshemming svært begrenset betydning ved straffutmålingen. Lagmannsretten er enig i dette. Ved en så grov forbrytelse som det her er tale om, og med en så vidt godt fungerende gjerningsperson, kan det bare bli tale om en mindre nedjustering av straffen med hjemmel i straffeloven § 56 bokstav c.

Etter en samlet vurdering, og under hensyntagen til straffeloven § 62 første ledd, har lagmannsretten i likhet med tingretten kommet til at en tidsbestemt fengselsstraff på 19 år ville vært passende.

Lagmannsretten går så over til å vurdere spørsmålet om tiltalte skal dømmes til forvaring etter straffeloven § 39 c første ledd nr 1.

Danielsen har begått en særdeles alvorlig volds- og sedelighetsforbrytelse som utvilsomt faller innenfor de kategorier lovbrudd som kan begrunne bruk av forvaring etter første ledd nr 1. Spørsmålet er om en tidsbestemt straff er tilstrekkelig for å verne samfunnet, og om vilkårene for øvrig i første ledd nr 1 er oppfylt:

"...I tillegg må det antas å være en nærliggende fare for at lovbrøteren på nytt vil begå en slik forbrytelse. Ved farevurderingen skal det legges vekt på den begåtte forbrytelsen eller forsøket sammenholdt særlig med lovbrøterens atferd og sosiale og personlige funksjonsevne. Det skal særlig legges vekt på om lovbrøteren tidligere har begått eller forsøkt å begå en forbrytelse som nevnt i første punktum."

Som det fremgår av lovens vilkår, skal det legges stor vekt på "den begåtte forbrytelse" ved farevurderingen. Det er åpenbart at den handling tiltalte har begått, er så ekstrem at den i utgangspunktet gir grunnlag for sterkt frykt for at han også i fremtiden kan begå tilsvarende alvorlige volds- eller seksualforbrytelser.

Denne frykt styrkes av de funn de rettspsykiatriske sakkyndige har gjort. De har konkludert med at tiltalte lider av følgende tilstander:

"F 60.2	Dyssosial personlighetsforstyrrelse og
F 19.21	Pyskiske lidelser og adferdsforstyrrelser som skyldes bruk av multiple stoffer, avhengighetssyndrom, for tiden abstinent, men i beskyttende omgivelser, jevnfør Internasjonal Sykdomsklassifikasjon versjon 10, ICD-10."

De sakkyndige har beskrevet tiltalte som en person som har hatt betydelige adferds- og rusproblemer gjennom store deler av livet. Når det gjelder faren for nye lovbrudd uttaler de sakkyndige i rapporten av 25. november 2013 bl.a. følgende:

"Observanden skårer på de fleste ledd og de sakkyndige vil med hans profil og personlighetsutforming, hevde at han tilhører en gruppe personer som har en høy risiko for fremtidig voldsadferd. Det er særskilt de dyssosiale og narsissistiske trekkene i hans personlighetsforstyrrelse kombinert med alvorlig rusmisbruk som gir en fremtidig risiko for nye voldshandlinger som han nu har erkjent...

...

For å oppnå en optimal prognose for fremtidig adferd og sosiale og personlige funksjonsevne, herunder lavest mulig risiko for fremtidig voldsadferd bør han motta adekvat psykiatrisk behandling over lang tid, gjennomgå yrkesopplæring og avstå fra alle former for rusmidler. Ved løslatelse vil også beskjeftigelse, avhold fra rusmidler, sosialt nettverk og bolig være viktige faktorer for en gunstigst mulig prognose.

Tilsvarende vil fravær av nevnte faktorer kunne innebære en dårligere prognose og øket risiko for fremtidig voldsadferd."

Retten deler de sakkyndiges syn. I tillegg må dette sees i sammenheng med at tiltalte også anses lettere psykisk utviklingshemmet i rettspsykiatrisk forstand. Etter lagmannsrettens syn gir dette klare utfordringer både når det gjelder terskelen for å begå nye straffbare handlinger og ikke minst hva angår tiltaltes rusproblematikk. Gjentakelsesfaren anses nærliggende og konkret. Lagmannsretten viser for øvrig til tingrettens begrunnelse for bruk av forvaring på side 13-15 som også er dekkende for lagmannsrettens syn vurdert på domstidspunktet.

Lagmannsretten tilføyer at det under ankeforhandlingen ble opplyst at tiltalte mottar psykologhjelp i Bergen fengsel i form av ukentlige samtaler, og at han har respondert positivt på dette. Han har i et drøyt halvår vært rusfri og fremstår som motivert for en rusfri tilværelse. Tiltalte er mer mottakelig og tilgjengelig mentalt enn tidligere. Han har også gitt uttrykk for anger. Psykolog Thiem, som er tiltaltes behandler, har gitt uttrykk for at tiltalte hadde vist et klart endringspotensiale.

De sakkyndige, som overhørte vitneforklaringen fra psykolog Thiem, fant ikke grunnlag for å endre noen av sine konklusjoner eller sine vurderinger av faren for gjentakelse av alvorlige volds- eller sedelighetsforbrytelser.

Lagmannsretten er enig med de sakkyndige i at de eventuelle positive utviklingstrekk ved tiltalte som har fremkommet den senere tid, er av alt for kortvarig karakter til at de kan tillegges betydning ved vurderingen av gjentakelsesfaren. Særlig sett i forhold til de alvorlige personlighetsforstyrrelser tiltalte lider av, og ikke minst fordi tiltalte befinner seg i et skjermet miljø i fengslet. Lagmannsretten tilføyer at tiltalte under ankeforhandlingen fremstod som en person som har betydelige personlige utfordringer ikke minst med å vedstå seg de handlinger han har begått.

Lagmannsretten har i likhet med tingretten kommet til at en fengselsstraff på 19 år ikke er tilstrekkelig til å verne samfunnet mot nye alvorlige lovbrudd fra tiltalte. Ved denne vurderingen er det ikke tatt hensyn til en eventuell prøveløslatelse, jf. Rt- 2005-301. Videre skal det ved vurderingen av samfunnsvernet ikke legges til grunn noe krav om "nærliggende fare" på løslatelsestidspunktet, jf Rt-2011-1717.

Tiltalte er en ung mann. Alternativet til forvaring vil som nevnt være en lengre ubetinget fengselsstraff. Normalt skal det mye til for å anta at en så lang fengselsstraff ikke er tilstrekkelig samfunnsbeskyttende, jf. Rt-2011-1717. Slik forholdene ligger an i denne saken – de svært alvorlige straffbare handlinger tiltalte har begått, hans betydelige personlige utfordringer hva gjelder psykisk helse og rus, og ikke minst de sakkyndiges klare uttalelser hva gjelder faren for nye alvorlige straffbare handlinger, gjør at lagmannsretten ikke er i tvil om at hensynet til samfunnsvernet tilsier at tiltalte dømmes til forvaring.

Retten konkluderer etter dette med at vilkårene for å anvende forvaring er oppfylt. Hensynet til samfunnsvernet gjør det etter rettens oppfatning også nødvendig å fastsette en lengstetid for forvaringen som går ut over lengden på den fengselsstraff som alternativt ville blitt idømt. Det vises her til avgjørelse i Rt-2002-889 og Rt-2002-1667. Aktors påstand tas etter dette til følge slik at tiltalte idømmes forvaring med tidsramme 21 år og minstetid 10 år. I tidsrammen og i minstetiden skal tiltalte ha varetektsfradrag med 400 dager.

Anken blir etter dette forkastet.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING:

1. Anken forkastes
2. Til fradrag i tidsrammen og minstetiden går 400 – firehundre – dager for varetektsfengsel.

Sven-Jørgen Lindsetmo

Ingolv Joa

Gunnar Greger Hagen

Henning Leiv Pilskog

Magne Aure Dalhus

Sandra Døgg Gudlaugsdottir

Oddny Elisabet Hoem

Rettledning om ankeadgangen vedlegges.

RETTLEDNING TIL DOMFELTE I LAGMANNSRETTE

Anke over lagmannsrettens dom

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser. Anke over en dom i lagmannsretten må settes fram innen to uker fra den dag dommen er avsagt eller forkynt.

Du kan anke over lovanvendelsen under skyldspørsmålet, utmålingen av straffen, og over feil ved saksbehandlingen. Det kan ikke ankes over feil ved bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Det betyr at du ikke kan anke med den begrunnelse at skyldkravene for straff ikke er oppfylt.

Høyesteretts ankeutvalg må samtykke i at en anke fremmes for Høyesterett. Samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor din sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett.

I ankeerklæringen må nevnes:

- den dommen som ankes, og om anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet, eller avgjørelsen om straff eller annen rettsfølge
- når anken gjelder saksbehandlingen; hvilken feil som påberopes

Videre bør nevnes:

- nye bevis som påberopes
- den endring som ønskes
- ved anke over lovanvendelsen; hvilken feil anken grunnes på

Du kan sette frem anken skriftlig eller muntlig for den lagmannsretten som har avsagt dommen, eller for påtalemyndigheten (f.eks. statsadvokaten eller politiet). Hvis du er varetektsfengslet, kan du også sette fram anken for tilsatte i fengselet. Forsvareren eller en annen advokat kan gi råd om du bør anke dommen, og eventuelt hjelpe deg med å skrive ankeerklæringen. Du kan også få hjelp til å skrive anken hos lagmannsretten, påtalemyndigheten eller hos tilsatte i fengselet. Du må i alle tilfelle selv skrive under ankeerklæringen.

Hvis anken blir fremmet, får du oppnevnt en forsvarer som betales av det offentlige. Dersom du ønsker en bestemt forsvarer, bør du opplyse om det samtidig med anken eller så snart som mulig senere.

Begjæring om ny behandling i lagmannsretten

Hvis du er domfelt uten å ha vært til stede under ankeforhandlingen, kan du begjære saken behandlet på nytt. Vilkårene for ny behandling på grunn av møtefravær er at du gjør det sannsynlig at du hadde gyldig fravær, og at du ikke kan bebreides for at du unnlot å melde fra i tide. Begjæring om ny behandling må settes fram for lagmannsretten eller påtalemyndigheten innen to uker fra dommen er forkynt.

Fengselsstraff

Dersom du er idømt fengselsstraff og har særlige ønsker om tidspunkt for soningen av denne, må du henvende deg til Kriminalomsorgen. Du vil få pålegg av Kriminalomsorgen om å møte til fastsatt tid og sted for soning av fengselsstraffen.

Dersom du er idømt betinget fengselsstraff, betyr det at utmålingen eller fullbyrdelsen av straffen er utsatt i en prøvetid. Grunnvilkåret ved betinget dom er at du ikke begår noen ny straffbar handling i prøvetiden. Det kan være fastsatt andre vilkår i dommen. Hvis du begår en straffbar handling i prøvetiden, kan retten gi en samlet dom for begge handlingene eller særskilt dom for den nye handlingen. Hvis du bryter fastsatte vilkår, kan retten bestemme at straff helt eller delvis skal fullbyrdes.

Samfunnsstraff

Dersom du er idømt samfunnsstraff, vil det si at du er pålagt å utføre samfunnsnyttig tjeneste, delta i program eller andre tiltak utarbeidet av Kriminalomsorgen i så mange timer som retten har bestemt. Samfunnsstraffen kan også inneholde forbud mot kontakt med bestemte personer. Kriminalomsorgen

bestemmer når og hvordan straffen skal gjennomføres. Hvis du begår en ny straffbar handling før samfunnsstraffen er gjennomført, eller hvis du ikke utfører samfunnsstraffen, kan retten bestemme at den subsidiære fengselsstraffen helt eller delvis skal fullbyrdes.

Bot

Hvis en bot ikke blir betalt til fastsatt tid, vil den bli innkrevet av Statens innkrevingsentral ved lønnstrekk eller annen tvangsfullbyrdelse. Lykkes ikke dette, må den subsidiære fengselsstraffen sones.